

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**ФАКУЛЬТЕТ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК ТА КІБЕРНЕТИКИ
Кафедра математичної інформатики**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
з навчальної роботи
кафедри математичної інформатики
Олена КАШПУР
« 12 » лютого 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ КОМП'ЮТЕРНИХ АЛГОРИТМІВ
для студентів**

галузь знань	12 «Інформаційні технології» <i>(шифр і назва)</i>	
спеціальність	122 «Комп'ютерні науки» <i>(шифр і назва спеціальності)</i>	
освітній рівень	бакалавр <i>(молодший бакалавр, бакалавр, магістр)</i>	
освітня програма	«Інформатика» <i>(назва освітньої програми)</i>	
вид дисципліни	вибіркова	
вибірковий блок	«Інтелектуальні інформаційні технології»	
	Форма навчання	заочна
	Навчальний рік	2022/2023
	Семестр	10
	Кількість кредитів ECTS	4
	Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
	Форма заключного контролю	іспит

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

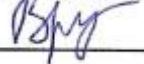
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: Вергунова І. М., канд. ф.-м. н., проф., проф. кафедри математичної інформатики

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри математичної інформатики

 Василь ТЕРЕЩЕНКО

Протокол № 6 від «11» 02 2021 р.

Схвалено Гарантом освітньо-професійної програми «Інформатика»

«11» листопада 2021р. Людмила ОМЕЛЬЧУК

Схвалено науково-методичною комісією факультету комп'ютерних наук та кібернетики

Протокол від «11» листопада 2021 року № 7

Голова науково-методичної комісії Людмила ОМЕЛЬЧУК

«11» листопада 2021 року

1. Мета дисципліни – засвоєння базових знань з основ побудови комп'ютерних алгоритмів, включаючи основні поняття та принципи аналізу працездатності комп'ютерних алгоритмів, одержання знань про класи складності задач, набуття вміння будувати раціональні алгоритми для програмних систем з обраної множини алгоритмів заданого класу складності.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати:* основи з дисциплін “Програмування”, “Математичний аналіз”, “Побудова та аналіз алгоритмів”.

2. *Вміти:* застосовувати базові поняття та методи оцінювання функцій та розв'язувати задачі за допомогою фундаментальних алгоритмів, вміти використовувати та одержувати асимптотичні оцінки у вирішенні задач для фундаментальних та деяких вдосконалених алгоритмів.

3. *Володіти елементарними навичками:* розкладу задач на складові, навичками програмування.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна “Основи комп'ютерних алгоритмів” є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти галузі знань 12 „Інформаційні технології” зі спеціальності 122 „Комп'ютерні науки”, освітньо-професійної програми „Інформатика”.

Дана дисципліна є обов'язковою навчальною дисципліною за *програмою “Інформатика”*.

Викладається у **10 семестрі в обсязі – 120 год.**

(4 кредити ECTS) зокрема: *лекції – 7 год., лабораторні заняття – 3 год., консультації – 1 год., самостійна робота – 109 год.* У курсі передбачено **2 частини** та **2 контрольні роботи**. Завершується дисципліна – **іспитом у 10 семестрі**.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати основні поняття та методи аналізу працездатності комп'ютерних алгоритмів, ресурсної ефективності програмної реалізації алгоритму, основні класи складності задач та класифікації комп'ютерних алгоритмів.

вміти оцінювати працездатність алгоритмів за основними параметрами, будувати раціональні алгоритми для програмних систем з обраної множини алгоритмів заданого класу складності з урахуванням ресурсної ефективності програмної реалізації, обґрунтовувати власний погляд на задачу, спілкуватися з колегами з питань проектування та розробки програмних систем.

Для допуску до дисципліни „Основи комп'ютерних алгоритмів” освітньо-професійної програми «Інформатика» студент повинен опанувати компетентності та результати навчання, які надають дисципліни „Побудова та аналіз алгоритмів” та „Програмування” програми «Інформатика». Дисципліна „Основи комп'ютерних алгоритмів” є базовою для засвоєння дисципліни „Складність алгоритмів”, дисциплін спеціалізації та дисциплін вільного вибору студента за програмою «Інформатика».

4. Завдання (навчальні цілі):

набуття знань, умінь та навичок (компетентностей) на рівні новітніх досягнень у програмуванні, відповідно до кваліфікації фахівця з інформаційних технологій. Зокрема, розвивати:

- здатність до математичного та логічного мислення, формулювання та досліджування математичних моделей, зокрема дискретних математичних моделей, обґрунтовування вибору методів і підходів для розв'язування теоретичних і прикладних задач у галузі комп'ютерних наук, аналізу та інтерпретування;

ПРН18.1. Знати і застосовувати методи розробки алгоритмів, конструювання програмного забезпечення та структур даних і знань.	+	+	+	+	+	+	+	+
--	---	---	---	---	---	---	---	---

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота : РН 1.1., РН 1.2, Р.Н 1.3, РН 2.1, РН 2.2 — 30 балів/18 балів.

3. Самостійна лабораторна робота 1 (проект): РН 2.2, РН3.1, РН4.1 – 10 балів/6 балів.

4. Самостійна лабораторна робота 2 (проект): РН2.1, РН 2.2, РН3.1, РН4.1, РН4.2 – 10 балів/6 балів.

5. Самостійна лабораторна робота 3 (проект): РН2.1, РН 2.2, РН3.1, РН4.1, РН4.2 – 10 балів/6 балів.

- підсумкове оцінювання (у формі іспиту) вказується:

- максимальна кількість балів які можуть бути отримані студентом: 40 балів;

- результати навчання які будуть оцінюватись: РН1.1, РН1.2, РН1.3, РН2.1;

- форма проведення і види завдань: письмова робота.

Види завдань: 4 письмових завдань.

Критерії оцінювання на іспиті

Завдання	Тема завдання	Максимальний відсоток від 40 балів	Всього відсотків
Завдання 1, 2	Письмове запитання	По 20%	40%
Завдання 3	Завдання з побудови	30%	30%
Завдання 4	Завдання з оцінки	30%	30%
			100%

Запитання для підготовки до іспиту

1. Часова та ємнісна складність комп'ютерного алгоритму. Часова складність та функція працездатності, ємнісна складність та функція об'єму пам'яті.
2. Циклічний надлишковий код. Табличний прямиий алгоритм CRC.
3. Циклічний надлишковий код. Основні модифікації прямого алгоритму CRC).
4. Способи побудови комплексних критеріїв оцінки якості комп'ютерних алгоритмів. Врахування вимог точності.
5. Клас задач з поліноміальною складністю (поліноміально-розв'язуваних задач). Клас NP (задач, що поліноміально перевіряються). Клас NPC (NP-повних задач).
6. Способи побудови комплексних критеріїв оцінки якості комп'ютерних алгоритмів. Врахування вимог за часовою стійкістю.
7. Фільтр Блума. Його застосування.
8. Функціональні вартісні коефіцієнти у функції ресурсної ефективності.
9. Методи стиснення даних. Кодування Хафмана. Адаптивний код Хафмана.
10. Класифікація комп'ютерних алгоритмів за вимірною чутливістю.
11. Класифікація комп'ютерних алгоритмів за вимогами до додаткової пам'яті.
12. Хеш-таблиці та хеш-функції. Прямая адресація.
13. Класи відкритих та закритих задач і теоретична нижня границя часової складності. Оцінка складності найкращого відомого алгоритму. Класифікація задач за співвідношенням

теоретичної нижньої границі часової складності задачі та складності найбільш ефективного з існуючих алгоритмів.

14. Часові оцінки та прогнозування часу виконання програмних реалізацій на основі функції працездатності. Теоретична побудова часових оцінок.
15. Хешування з ланцюжками. Аналіз продуктивності хешування з ланцюжками. Теорема про вдалий та невдалий пошук при вирішенні колізій методом ланцюжків.
16. Метод типових задач як підхід до одержання часових оцінок програмних реалізацій.
17. Класифікація комп'ютерних алгоритмів за інформаційною чутливістю.
18. Метод поопераційного аналізу працездатності алгоритму.
19. Універсальне хешування. Побудова універсального класу хеш-функцій.
20. Експериментальний метод одержання часових оцінок на основі функції працездатності.
21. Поліноміальні хеш-функції. Їх застосування.
22. Аналіз впливу вимірності задачі на середній час виконання узагальненої базової операції.
23. NP-повнота та привідність.
24. Модифікований алгоритм зозулі з блочним хешуванням.
25. Поняття теоретичної нижньої границі часової складності алгоритмів (на прикладі алгоритмів сортування). Класифікація задач за співвідношенням теоретичної нижньої границі часової складності задачі та складності найбільш ефективного з існуючих алгоритмів.
26. Циклічний надлишковий код. Дзеркальний алгоритм CRC.
27. Класифікація комп'ютерних алгоритмів та задач за впливом на працездатність особливостей входів. Класифікація за працездатністю в типі L_c .
28. Класифікація комп'ютерних алгоритмів на основі кутової міри асимптотичного зростання функцій.
29. Відкрита адресація. Аналіз методу хешування з відкритою адресацією (вдалий та невдалий пошук).
30. Класифікація комп'ютерних алгоритмів за складністю функції працездатності.
31. Кутова міра асимптотичного зростання функцій. Кутова міра близькості ресурсних оцінок для порівняльного аналізу ресурсних функцій комп'ютерних алгоритмів
32. Класифікація комп'ютерних алгоритмів та задач за впливом на працездатність особливостей входів. Типізація задач та їх комп'ютерних алгоритмів за довжиною входу.
33. Ідеальне хешування. Аналіз методики ідеального хешування.
34. Класифікація комп'ютерних алгоритмів та задач за впливом на працездатність особливостей входів. Підкласи класу PR в типі L_c .
35. Циклічний надлишковий код. Базовий прямий алгоритм CRC.
36. Класифікація комп'ютерних алгоритмів та задач за впливом на працездатність особливостей входів. Класифікації за працездатністю в типі L_n .
37. Модифікації алгоритму зозулі. Хешування із запасом.
38. Класифікація комп'ютерних алгоритмів та задач за впливом на працездатність особливостей входів. Підкласи класу PR в типі L_n .
39. Алгоритм зозулі. Основний алгоритм.
40. Класифікація комп'ютерних алгоритмів та задач за впливом на працездатність особливостей входів. Підкласи класу NPR за ступенем впливу на працездатність параметричної компоненти.
41. Універсальне хешування. Універсальний клас хеш-функцій, його середня продуктивність, побудова хеш-функцій з універсального класу хеш-функцій.
42. Класифікація комп'ютерних алгоритмів за впливом на працездатність особливостей входів. Підкласи класу NPR за характеристичними особливостями множини вихідних даних.
43. Метод порівняльного аналізу алгоритмів за ресурсними функціями.
44. Вимірнісна чутливість алгоритмів за працездатністю.
45. Хешування «класики». Основний алгоритм та модифікації.
46. Вимірнісна чутливість алгоритмів у підкласах класу NPR.
47. Поняття ϵ -наближеного алгоритму. Оцінка якості ϵ -наближених алгоритмів. Приклади.
48. Метод аналізу ресурсних функцій комп'ютерних алгоритмів на кінцевому інтервалі.

49. Двовимірні поліноміальні хеш-функції та їх застосування.
50. Циклічний надлишковий код. Дзеркальний табличний алгоритм CRC.
51. Ресурсна характеристика та ресурсна складність комп'ютерного алгоритму. Функції ресурсної ефективності комп'ютерного алгоритму та його програмної реалізації.
52. Стиснення даних. Словникові методи: алгоритм LZ77.
53. Стиснення даних. Словникові методи: алгоритм LZ87.
54. Стиснення зображень. Алгоритм LZW, його застосування.
55. Стиснення чорно/білих зображень. Алгоритм Хафмана з фіксованою таблицею.
56. Стиснення зображень. Алгоритм JPEG.
57. Універсальний клас хеш-функцій, побудова хеш-функцій з універсального класу хеш-функцій.
58. Алгоритми стиснення зображень. Алгоритм Хафмана, його застосування.
59. Циклічний надлишковий код. Алгоритм побітового зсуву.
60. Методи стиснення даних. Арифметичне стиснення.
61. Методи стиснення даних. Адаптивний алгоритм арифметичного стиснення.
62. Стиснення даних. Словникові методи: алгоритм LZSS.
63. Шляхи покращення стиснення для методів родин LZ.
64. Методи контекстного моделювання для стиснення даних.
65. Стиснення даних. Методи контекстного моделювання. Алгоритми PPM.
66. Алгоритми стиснення зображень – адаптивний алгоритм Хафмана.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше ніж 24 балів. Студент допускається до іспиту за умови виконання 70% передбачених планом лабораторних робіт.

7.2. Організація оцінювання:

Терміни проведення форм оцінювання:

1. Контрольна робота 1: до третього лекційного заняття.
3. Самостійна лабораторна робота 1 (проект): до третього лекційного заняття.
4. Самостійна лабораторна робота 2 (проект): до третього лекційного заняття.
5. Самостійна лабораторна робота 3 (проект): до третього лекційного заняття.

Студент має право на одне перескладання кожної контрольної роботи із можливістю отримання максимально 80% початково визначених за цю контрольну роботу балів. Термін перескладання визначається викладачем.

У разі неякісного виконання лабораторної роботи, викладач має право не зарахувати лабораторну роботу, або знизити за неї бали.

Студент має право здавати лабораторні роботи після закінчення визначеного для них терміну, але з втратою одного балу за кожен тиждень, який пройшов з моменту закінчення терміну її здачі.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

**8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ лекції	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Лаб. р.	Самост. робота
Частина 1. Алгоритми над простими структурами даних				
1.	Тема 1. Алгоритми у зв'язаному списку. <i>Самостійна робота:</i> Базові алгоритми у зв'язаному списку. Реалізація динамічних множин. Розробити та реалізувати ефективний алгоритм перетворення розрідженої матриці з двомірного масиву у мультисписок з вузлами з ненульових значень. Завдання 3.66 [3]. Зробити аналіз часової та ємнісної складності алгоритму.	1		10
2.	Тема 2. <i>Самостійна робота:</i> Задача 11.4 [1]. Алгоритми реалізації динамічних множин. Хешування та побудова хеш-функцій. Виконання лабораторної роботи 1, а.			5
3.	Тема 3. Хешування. Хеш-таблиці та хеш-функції. Пряма адресація. Хешування з ланцюжками. Хеш-функції, їх якість. Прості схеми побудови некриптографічних хеш-функцій. <i>Самостійна робота:</i> Степеніві хеш-функції. Виконання лабораторної роботи 1, а.	1		5
4.	Тема 4. <i>Самостійна робота:</i> Універсальне хешування. Побудова універсального класу хеш-функцій. Реалізація динамічних множин, дерамід. Задача 13.1 (а-г) [1]. Задача 13.4 [1]. Виконання лабораторної роботи 1, б.			5
5.	Тема 5. <i>Самостійна робота:</i> Відкрита адресація. Ідеальне хешування. Аналіз. Алгоритм випадкової побудови бінарних дерев пошуку. Виконання лабораторної роботи 1, б.			5
6.	Тема 6. Хешування зозулі. Аналіз. Поліноміальні хеш-функції, їх використання <i>Самостійна робота:</i> Алгоритми з використанням поліноміальних хеш-функцій. Виконання лабораторної роботи 1, б.	1		5
7.	Тема 7. <i>Самостійна робота:</i> Алгоритми стиснення. Адаптивні коди Хафмана. Арифметичне кодування. Алгоритм RLE. Хешування та аутентифікація. Виконання лабораторної роботи 2.			5
8.	Тема 8. <i>Самостійна робота:</i> Алгоритми стиснення. Алгоритми LZ77, LZ78. Алгоритм LZW. Задача 11.4 [1]. Виконання лабораторної роботи 2.			5

9.	Тема 9. Алгебраїчне дерево обчислень. Часова складність алгоритму та функції працездатності. Ресурсна характеристика та ресурсна складність алгоритму. <i>Самостійна робота:</i> Конкурентний аналіз, його реалізація. Виконання лабораторної роботи 2.	1		5
Контроль за підсумками лабораторної роботи 1, 2			1	
Всього по частині 1				50
Частина 2. Складні структури даних				
11.	Тема 10. <i>Самостійна робота</i> Ємнісна складність. Ресурсна ефективність комп'ютерних алгоритмів. Функції ресурсної ефективності комп'ютерних алгоритмів та їх програмних реалізацій. Реалізація алгоритму зворотної перестановки бітів. Виконання лабораторної роботи 3.			5
12.	Тема 11. Алгоритм CRC, його модифікації. Породжуючі поліноми. Застосування. Пошук помилки. <i>Самостійна робота:</i> Задача 17.1 [1]. Виконання лабораторної роботи 3.	1		5
13.	Тема 12. <i>Самостійна робота:</i> Цифрові фільтри. Амортизовані збалансовані за вагою дерева. Виконання лабораторної роботи 3.			5
14.	Тема 13. NP-повнота. Абстрактна задача. Клас складності. Поняття про алгоритми верифікації. <i>Самостійна робота:</i> Амортизовані збалансовані за вагою дерева. Виконання лабораторної роботи 3.	1		5
15.	Тема 14. <i>Самостійна робота:</i> NP-повнота та приводимість. Виконуваність схем. Доведення NP-повноти деяких задач. Амортизовані збалансовані за вагою дерева. Виконання лабораторної роботи 3.			5
16.	Тема 15. <i>Самостійна робота:</i> Способи побудови комплексних критеріїв оцінки якості комп'ютерних алгоритмів. Часові оцінки та прогноз часу виконання програмної реалізації на основі функції працездатності. Аналіз впливу вимірності задачі на середній час виконання узагальненої базової операції. Виконання лабораторної роботи 3.			5
17.	Тема 16. <i>Самостійна робота:</i> Спеціальні класифікації алгоритмів. Задача 17.3 [1]. Виконання лабораторної роботи 3.			5
18.	Тема 17. Поняття кутової міри асимптотичного зростання функцій. Застосування. <i>Самостійна робота:</i> Конкурентний аналіз та самоорганізовані списки. Виконання лабораторної роботи 3.	1		5
19.	Тема 18.			10

	<i>Самостійна робота:</i> Класифікація алгоритмів за врахуванням основних характеристик. Конкурентний аналіз та самоорганізовані списки. Виконання лабораторної роботи 3.			
20.	Тема 19. <i>Самостійна робота:</i> Методика порівняльного аналізу та раціонального вибору алгоритмів (за ресурсними функціями). Задача 17.5 [1]. Виконання лабораторної роботи 3.			9
21	<i>Контрольна робота</i>		1	
Контроль за підсумками лабораторної роботи 3			1	
Всього по частині 2				59
Консультація				
	Всього	7	3	109

Загальний обсяг год. – **120**, в тому числі:

Лекцій – **7** год.

Лабораторні заняття – **3** год.

Консультацій – **1** год.

Самостійна робота – **109** год.

Умови самостійних лабораторних робіт:

Самостійна лабораторна робота 1.

а: Розробити та реалізувати алгоритм, що з використанням роздільного зв'язування вставляє N випадкових чисел у таблицю розміром $N/100$, а потім визначає довжину самого довгого та самого короткого списків, $N = 103, 104, 105, 106$. Завдання 14.19 [3]. Проаналізувати середній час виконання узагальненої базової операції.

б. Реалізувати структуру даних типу «множина рядків» (кількість символів у рядку та максимальна довжина рядків, підтримувані операції, а також максимальна кількість рядків у множині задаються). Реалізувати ефективний пошук повторюваних рядків та поділ їх на групи (однакові рядки) (асимптотична оцінка $O(NM+N\log N)$). Визначити кількість різних рядків. Виконати аналіз працездатності для різних випадків.

Самостійна лабораторна робота 2: Реалізувати структуру даних фільтр Блума. Елементи-рядки – непусті послідовності довжиною до 15 символів латинських літер. Максимальна кількість елементів у множині не перевищує $n = 1 \cdot 10^6$. Ймовірність хибнопозитивних спрацювань – 1%.

Структура даних повинна підтримувати операції:

- перевірки належності рядка множині;
- додавання рядка до множини (не гарантується, що цього рядка немає у множині).

За бажанням можна реалізувати з операцією вилучення (з підрахунком).

Самостійна лабораторна робота 3: Нехай задана деяка архітектура комп'ютера, в межах якої необхідно скласти процедуру, що дає ідеальних хеш для заданої множини чисел.

Комп'ютер має $4 \cdot 2^{20}$ байт пам'яті, що доступна тільки для читання, та містить програму, яку буде виконувати комп'ютер, а також дані. Процесор його містить 256 регістрів (від r_0 до r_{255}), причому кожен може зберегти 32-бітне ціле число. Перед виконанням процедури значення кожного регістру крім r_0 дорівнює 0, r_0 містить вхідні дані процедури.

Комп'ютер має спеціальний регістр – instruction pointer (знаходиться окремо). Процедура зберігається в пам'яті та на початку значення цього регістру дорівнює також 0.

Виконання процедури проходить наступним чином. Спершу зчитується номер інструкції, що зберігається в пам'яті за адресою значення instruction pointer, потім зчитуються аргументи інструкції та виконується інструкція. Якщо під час виконання інструкції не трапився jump, то значення instruction pointer збільшується на розмір прочитаної інструкції, включаючи аргументи.

Процедура має бути відображенням з множини деяких заданих n цілих чисел $A = \{a_0, \dots, a_n\}$ у множину цілих чисел від 0 до $2n - 1$. Процедура має завершитися після не більше ніж 30 виконаних інструкцій (за будь-яких вхідних даних з множини A процедура не повинна виконувати ділення на 0, а також намагатися звертатися за межі діапазону $4 \cdot 2^{20}$ байт пам'яті). Відображення не повинно мати колізій.

Тому, відповідно до архітектури комп'ютера, має виконуватися:

- Якщо процедурі на вхід подати одне з чисел з множини A , вона має завершитися за не більш ніж 30 інструкцій та вивести ціле число від 0 до $2n - 1$;
- Для будь-яких двох різних чисел a_i та a_j з множини A значення на виході повинні бути різними.

Крім того: - всі регістри містять 32-бітні цілі числа; - порядок збереження для всіх чисел: від молодших байт до старших; - для додавання, віднімання та бітових операцій не суттєво, числа знакові чи ні; - команди `jump` з умовою представляють числа як знакові; - результатом множення або ділення є знакове 64-бітне число, що зберігається у два регістри, регістр, що одержує молодшу частину результату зберігає його як беззнакове число; - ділення та одержання залишку беруть ділене в якості 64-бітних чисел, де молодша частина зберігається як беззнакове число, а старша – із знаком; дільник є знаковим числом, ділення та одержання залишку для знакових чисел відбувається аналогічно архітектурі x86.

Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Кормен Т. Алгоритмы. Построение и анализ. 3-е изд. / Т. Кормен, Ч. Лейзерсон, Р. Ривест, К. Штайн. – М. : ИД "Вильямс", 2013. – 1328 с.
2. Клейнберг Дж., Тардос Е. К48 Алгоритмы: разработка и применение. Классика Computers Science / Дж. Клейнберг, Е. Тардос. : Пер. с англ. Е. Матвеева. — СПб.: Питер, 2016. — 800 с.
3. Блейхут Р. Теория и практика кодов, контролирующих ошибки / Р. Блейхут. – М. : Мир, 1986. – 576 с.
4. Д. Сэломон. Сжатие данных, изображений и звука / Д. Сэломон. – М.: Техносфера, 2014. — 368 с.
5. Ульянов М.В. Ресурсноэффективные компьютерные алгоритмы. / М.В. Ульянов. – М.: Наука, 2007. – 376 с.

Додаткові:

6. Кларк Дж, Кейн Дж. Кодирование с исправлением ошибок в системах цифровой связи. М.: Радио и связь, 1987. – 392 с.
7. Панос Л. Алгоритмы для начинающих: Теория и практика для разработчика. / Л. Панос. – М.: ЭКСМО, 2018. – 608 с.
8. Скиена Стивен. Алгоритмы. Руководство по разработке. – СПб.: БХВ-Петербург, 2011. - 722 с.

10. Додаткові ресурси:

Система Online-Judge E-OLIMP: <http://www.e-olimp.com>.